Raadsinformatiebrief

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Personeelstekorten bij zorgaanbieders hulp bij het huishouden

Adviseur : M. Jansma i.s.m. J. Wessels (gemeente Rheden)
Portefeuillehouder : T. van der Pas
Datum : 21 juni 2022

Aan de Raad

Inleiding
Met deze raadsbrief willen wij u als raad informeren over ontwikkelingen die wij zien in de dagelijkse praktijk bij huishoudelijke ondersteuning aan onze inwoners.

Aanleiding
De gemeente Rheden, die ook voor onze gemeente de Wet maatschappelijke ondersteuning uitvoert, ontvangt sinds de zomer van 2021 signalen van inwoners van onze beide gemeenten dat de hulp bij het huishouden bij meerdere zorgaanbieders niet geleverd kan worden. Deze kwestie speelt ook in andere gemeenten. In regionaal verband is hierover gesproken met de gecontracteerde zorgaanbieders.

Met name voor de meest lichte vorm van huishoudelijke ondersteuning is deze problematiekk aan de orde, dus bij de zorgvorm waarvoor geen beschikking nodig is. In onze gemeenten wordt dit 'algemene voorziening hulp bij huishouden' genoemd.
De inwoners die deze vorm van ondersteuning ontvangen, hebben alleen hulp nodig bij het uitvoeren van de schoonmaaktaken. Voor de ondersteuning van inwoners die naast het laten uitvoeren van schoonmaakwerkzaamheden een vorm van begeleiding nodig hebben, is een indicatie vanuit de gemeente nodig. Dit noemen wij 'maatwerkvoorzieningen'.

Welke problemen spelen er?
Bij zorgaanbieders hulp bij het huishouden speelt een personeelstekort. Dit personeelstekort leidt ertoe dat de wachttijden oplopen. Het blijkt dat niet alle inwoners direct huishoudelijke ondersteuning kunnen krijgen. De gehele sector huishoudelijke ondersteuning heeft moeite met het vinden van voldoende personeel, maar bij de algemene voorziening zijn de problemen het grootst. Het personeel dat beschikbaar is, wordt door aanbieders met name ingezet op de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning. Deze keuze is begrijpelijk omdat de inwoners die in aanmerking komen voor de maatwerkvoorziening over het algemeen kwetsbaarder zijn dan inwoners die in aanmerking komen voor de algemene voorziening.
De personeelstekorten in de huishoudelijke ondersteuning zijn overigens niet uniek voor gemeenten Rheden en Rozendaal. Er is sprake van een landelijk probleem. Ook andere gemeenten in de regio Centraal-Gelderland hebben er mee te maken. In regionaal verband (MGR module Inkoop) zijn we hierover in gesprek met aanbieders. En op 1 december 2021 heeft de module Inkoop een regionale marktverkenning met aanbieders huishoudelijke ondersteuning georganiseerd.
Deze regionale marktverkenning en diverse contractgesprekken met aanbieders hebben geleid tot het volgende beeld:

- Aanbieders zijn via allerlei kanalen personeel aan het werven, maar door de algehele krapte op de arbeidsmarkt is het lastig om voldoende personeel te vinden. Er wordt ook getracht om nieuwe doelgroepen te vinden, zoals studenten.

- Aanbieders geven aan dat het lastig is om nieuw geworven personeel vast te houden. Een deel van de nieuwe medewerkers haakt relatief snel af.
- Aanbieders verwachten dat de personeelstekorten langere tijd zullen aanhouden. Er is op dit moment geen verzoek aan gemeenten of de regionale inkooporganisatie tot extra ondersteuning bij het werven. Wel roepen aanbieders gemeenten op om richting inwoners te communiceren dat er personeelstekorten zijn en dat niet langer verwacht mag worden dat huishoudelijke ondersteuning in ruime mate beschikbaar is.
- Bij een aantal aanbieders ontstaan ook financiële problemen. Nieuw te werven personeel heeft een sterkere onderhandelingspositie ten aanzien van het startsalaris. En het bestaande personeel zit relatief hoog in de loonschaal en heeft dus een hoge periodiek in de loonschaal. Dit sluit niet meer aan op de aannames in de regionaal overeengekomen tarieven.

Mogelijke oplossingen

Afspraken met zorgaanbieders
Het aanpakken van de personeelstekorten in de huishoudelijke ondersteuning is complex. Er is sprake van een algehele krapte op de arbeidsmarkt. Het college heeft begrip voor de lastige situatie, maar stelt zich wel op het standpunt dat, gezien de rolverdeling opdrachtnemer- opdrachtgever het de primaire verantwoordelijkheid is van de zorgaanbieders om zorg te dragen voor voldoende gekwalificeerd personeel om de opdracht uit te kunnen voeren.
Zorgaanbieders hebben ons verzekerd dat ze **altijd een zorgvuldige afweging** maken in de werkzaamheden die het meest noodzakelijk zijn en dat ze deze blijven uitvoeren. Zij zullen alles op alles zetten om de meest kwetsbare inwoners en inwoners waar zorg het hardst nodig is, als eerste te kunnen helpen. De zorgaanbieder zal dus altijd een afweging maken welke ondersteuning als eerste geboden moet worden.

Informatiebrief richting inwoners
Het college van Rheden heeft, mede namens onze gemeente, onze inwoners die de algemene voorziening hulp bij het huishouden ontvangen, actief geïnformeerd over wat er gaande is (* zie bijlage). In deze brief wordt uitgelegd dat er personeelstekorten zijn en wordt inwoners om begrip gevraagd voor de problemen die op dit moment spelen. De brief bevat ook informatie over de oorzaak van de wachttijden. Met deze inwonerbrief komen we ook tegemoet aan de vraag van zorgaanbieders om inwoners proactief te informeren over de huidige personeelstekorten. We hebben met de zorgaanbieders afgesproken dat inwoners met persoonlijke vragen altijd bij hen terecht kunnen. En dat de aanbieder samen met de inwoner kijkt naar een passende oplossing.

Lichte toetsing
De Wmo-consulenten voeren altijd een lichte toets uit op aanvragen voor hulp bij het huishouden als algemene voorziening. Daarmee wordt ervoor gezorgd dat inwoners die mogelijk wat meer gekwalificeerde ondersteuning nodig hebben, deze ook ontvangen. En dat alleen de inwoners die ook echt hulp bij het huishouden nodig hebben en deze niet zelf kunnen organiseren, een maatwerkvoorziening ontvangen. Hiermee kunnen we de hoeveelheid aanvragen bij deze vorm van Wmo beter reguleren.

Aanpassing tarief
De regionale inkoop centraal Gelderland heeft onlangs de tarieven voor product algemene voorziening hulp bij het huishouden verhoogd naar €0,52 per minuut. Hiermee is het tarief voor product algemeen voorziening hulp bij het huishouden gelijkgesteld aan het tarief voor de maatwerkvoorziening hulp bij het huishouden. Hierdoor is het voor zorgaanbieders mogelijk om personeel dat wat hoger gekwalificeerd is dan strikt noodzakelijk, ook voor het product algemene voorziening hulp bij het huishouden aan te kunnen trekken en in te kunnen zetten.

Het werken in de hulp bij het huishouden wordt ook aantrekkelijker gemaakt voor andere groepen werkzoekenden.

Invoeren eigen bijdrage hulp bij het huishouden
In het regeerakkoord is opgenomen dat voor de huishoudelijke ondersteuning opnieuw een inkomensafhankelijke eigen bijdrage zal worden ingevoerd. Het abonnementstarief zal hiermee voor de huishoudelijke ondersteuning komen te vervallen. Hoe deze inkomensafhankelijke eigen bijdrage er precies uit komt te zien en wanneer deze wordt ingevoerd, moet nog door het rijk worden uitgewerkt. Maar het opnieuw invoeren van een inkomensafhankelijke eigen bijdrage zal naar verwachting tot minder vraag naar huishoudelijke ondersteuning gaan leiden. Wij zullen de ontwikkelingen hierin nauwgezet blijven volgen.

Tot slot
Zoals aangegeven, komt het probleem dat we nu tegenkomen bij onze zorgaanbieders hulp bij het huishouden, voort uit een landelijke ontwikkeling. Namelijk: personeelstekorten in diverse sectoren van de arbeidsmarkt. Dit nodigt ons uit om hier juist nu actief, samen met inwoners en zorgaanbieders, oplossingsmogelijkheden voor te vinden. Zowel voor nu als voor de langere termijn.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens, gemeentesecretaris	Ester Weststeijn, burgemeester

Bijlage:
Brief van het college van B&W aan de inwoners. Op 15 juni 2022 verzonden door alle gemeenten in regio Centraal Gelderland